

Månadsbrev för november 2020

från Håkan Jaldung, ordförande i Heidenstamsällskapet

I höstmörkret passar det bra med att presentera ett stycke Heidenstamia och att göra en tillbakablick rörande en statsministers avgång.

I brevet tar jag bland annat upp Heidenstams första skilsmässa, underhållsfrågan efter skilsmässan, några aktier, Sven Hedin, och vad konsekvenserna blev av kungens borggårdstal år 1914 för den av Heidenstams anlitate skilsmäsoadvokaten Karl Staaff.

Heidenstams äktenskap och förhållanden med olika kvinnor är väl kända och väl dokumenterade. Heidenstams första hustru var Emilia af Uggle. Den 20 oktober i år var det 140 år sedan vigselakten ägde rum i Gustav och Magdalena von Heidenstams vackra bostad på Villagatan i Stockholm. Heidenstams första äktenskap varade fram till hösten 1893. Emilia skriver under augusti i sin dagbok "*slut, slut, allt slut*". Den 31 oktober 1893 upplöstes äktenskapet på grund av att Heidenstam "*övergivit och förlupit sin hustru*".

Advokaten Karl Staaff anlidades för att hantera frågorna kring skilsmässan.

Heidenstam skulle till Emilia betala i underhåll 2 000 kr om året samt dela boet med Emilia. Emilia ombesörjde själv delningen och Heidenstam uppges ha överväldigats av hennes generositet vid bodelningen. Emilias relation med Heidenstams mor var god. Av Magdalena von Heidenstam fick Emilia efter skilsmässan i underhåll årligen 500 kr samt 8 000 kr som ett engångsbelopp. Det var en betydande summa pengar vid den tiden.

Vid bodelningen efter sin far hade Heidenstam tilldelats 16 aktier i Aspa bruk med ett nominellt värde av 5000 kr vardera. Några dagar efter skilsmässan skrev Heidenstam ett brev till Aspa bruk med följande innehåll rörande aktier i bruket, aktier som han hade ärvt efter fadern: "*Härigenom får jag anmäla att åtta mig tillhöriga aktier i aktiebolaget Aspa bruk nemligen No 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31 och 32 blifvit öfverlåtna till min frånskiljda hustru, Frherrinnan Emilia Uggle, hvarom anteckning torde göras i aktieregistret*".

Heidenstams brev till Aspa bruk bevitnades av advokaten Karl Staff, här med undertecknad titel "*Vice Häradshöfding*". Stockholms Enskilda Banks Notariatafdelning, som deponerade aktierna, intygade att aktierna "*äro transporterade å Frherrinnan Emilia Uggle*",

Heidenstams advokat Karl Staaff blev efter unionsupplösningen med Norge en av de ledande politikererna i Sverige. Han var justitieminister och vid ett par tillfällen var han statsminister.

I samband med försvarsstriden 1914 anlände i februari 30 000 bönder till Stockholm för att betyga kungen sin lojalitet. Kung Gustav V höll sitt borggårdstal, som skrevs av upptäcktsresanden Sven Hedin tillsammans med löjtnanten Carl Bennedich. Heidenstam antogs länge att ha skrivit kungens tal. Kanske bidrog han med synpunkter.

Heidenstam var vän med upptäcktsresanden Sven Hedin ända fram till slutet av sitt liv. Heidenstam kallade honom för "stigfinnaren". Hedin var ledamot av Svenska Akademien och ledamot av Stiftelsen Övralid efter Heidenstams död. Han var även en kortare tid stiftelsens ordförande.

Borggårdstalet, där kungen desavouerat statsministern Karl Staaff i försvarsfrågan och tog ställning för en kraftfull militär upprustning, resulterade i att statsministern och hans regering avgick. Karl Staaffs och Heidenstams relation tycks dock enbart ha varit affärsmässig och till exempel ha rört skilsmässan från Emilia. Några tankar på att statsministern skulle tvingas avgå på grund av talet hade nog inte Heidenstam om eller när han lämnade några synpunkter på kungens tal.

Brevet

